

**EKSPERTYZA ORNITOLOGICZNA
BUDYNKU RATUSZA PRZY PL. WOLNOŚCI 1 W LUBAWCE
POD KĄTEM WYSTĘPOWANIA MIEJSC GNIAZDOWANIA
I SCHRONIEŃ PTAKÓW CHRONIONYCH**

mgr Piotr Wasiak

LUBAWKA
12.06.2018 r.

1. Przedmiot ekspertyzy

W związku z zadaniem obejmującym remont budynku ratusza przy pl. Wolności 1 w Lubawce dokonano przeglądu ornitologicznego pod kątem występowania miejsc gniazdowania oraz schronień ptaków chronionych.

Zgodnie z obowiązującym prawem podmioty prowadzące prace związane z remontami i modernizacją budynków powinny kierować się następującymi aktami prawnymi:

- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt ([Dz. U. z 2016 r., poz. 2183](#)),
- ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska ([Dz.U. z 201 r. poz. 1232, z późn. zm.](#)),
- ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody ([Dz. U. z 2013 r. poz. 627, z późn. zm.](#)),
- ustawa z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie ([Dz. U. z 2014 r. Poz. 210](#)).

2. Metodyka prac

W dniu 08.06.2018 roku przeprowadzono szczegółową inwentaryzację ornitologiczną budynku. Kontrola obejmowała przegląd elewacji budynku wraz z oknami, dachu, kominów, strychu i wieży ratuszowej.

W trakcie kontroli przeglądnięto wszystkie zakamarki i potencjalne miejsca, które mogłyby stanowić miejsce gniazdowania. Zwracano uwagę, na to czy są tam obecne same ptaki, ich stare gniazda, odchody, pióra lub wypluwki świadczące o wykorzystaniu budynków przez poszukiwane gatunki.

3. Wyniki inwentaryzacji

W wyniku przeprowadzonej kontroli wykazano, że objęty inwestycją budynek jest aktualnie zasiedlony przez ptaki. Stwierdzono, że większość elewacji budynków pozbawiona jest jakichkolwiek otworów czy półek, gdzie gniazdowałyby ptaki chronione. Jednak na styku wszystkich elewacji z dachem znajdują się liczne szczeliny zasiedlone przez gniazdujące tu jerzyki i wróble, a także gzymsy z licznymi aktualnie zasiedlonymi gniazdami jaskółek

oknówek. Na elewacji frontowej z wejściem głównym do budynku stwierdzono na gzymsie pod dachem 11 gniazd oknówki, w których ptaki wysiadywały jaja lub karmiły pisklęta. Na elewacji lewej (patrząc od frontu) stwierdzono 15 zajętych gniazd oknówek oraz 5 szczelin zasiedlonych przez jerzyki. Na elewacji tylnej znajdowały się 4 gniazda zasiedlone przez oknówki oraz 2 stare gniazda oknówek zasiedlone przez wróble domowe, a dodatkowo jeszcze 4 gniazda jerzyków w szczelinach. Na elewacji prawej naliczono 4 zajęte gniazda oknówek oraz 2 szczeliny na styku elewacji z dachem zasiedlone przez jerzyki. Dodatkowo stwierdzono także, że w zadaszeniu wieży ratusza gniazduje para pustulek, które wlatują do gniazda w środku dachu wieży przez otwarty właz od dołu zadaszenia.

Podsumowując na styku wszystkich elewacji z dachem gniazdują łącznie 34 pary oknówek, 10 par jerzyków oraz 2 pary wróbli domowych, natomiast na szczycie wieży dodatkowo jeszcze para pustulek. W związku z tym remont budynku może spowodować zniszczenie lęgów i płoszenie ptaków, a po jego zrealizowaniu mogą zostać zniszczone miejsca gniazdowania ptaków chronionych.

Fot. 1. Zajęte gniazdo jaskółki oknówki na gzymsie pod dachem na elewacji frontowej.

Fot. 2. Stare gniazdo oknówek zasiedlone przez parę wróbli na elewacji tylnej.

4. Działania zabezpieczające i kompensujące

W wyniku inwentaryzacji stwierdzono, że budynek ratusza jest licznie zasiedlony przez ptaki objęte ochroną gatunkową w Polsce. W związku z tym, że gniazda są obecnie zasiedlone i odbywają się tu lęgi na chwilę obecną nie można prowadzić jakichkolwiek prac remontowych na zewnątrz budynku i dachu. Nie należy także instalować na elewacjach i przy dachu budynku żadnych rusztowań ani innych urządzeń budowlanych, które płoszyłyby ptaki i utrudniały im karmienie piskląt. Ze względu na etap na jakim znajdują się lęgi ptaków graniczenia te powinny obowiązywać do 31.07.2018 r., kiedy to należy przeprowadzić nadzór przez ornitologa, który stwierdzi ponownie czy budynek jest wciąż zasiedlony przez gniazdujące ptaki czy też lęgi już się zakończyły. Na tej podstawie zostaną określone dalszy harmonogram i zakres możliwych działań remontowych, co powinno być zawarte w stosownej opinii z nadzoru ornitologicznego.

Pomimo konieczności tymczasowego odsunięcia w czasie prac związanych z remontem dachu budynku, nie ma przeciwwskazań, aby już teraz prowadzić prace remontowe w środku budynku, a także wewnątrz głównego strychu oraz wykonać wymianę stolarki okiennej.

Ze względu na fakt, że po remoncie zostanie trwale zniszczone dotychczasowe miejsca gniazdowania ptaków w elewacji budynku, dlatego należy przeprowadzić działania kompensujące zniszczenie istniejących miejsc polegające na wywieszeniu 10 budek lęgowych dla jerzyka i dwóch budek lęgowych dla wróbla (o średnicy otworu 3,5 cm). Ze względu na zabytkowy charakter budynku ratusza dopuszcza się możliwość zainstalowania budek lęgowych na innym budynku w promieniu 200 m od niego, jednak wybór ten i dokładne miejsce instalacji budek powinno być uzgodnione z ornitologiem. Zaleca się, aby umieścić wszystkie budki w górnej części elewacji. Opcjonalnie budki może być także umieszczona podtynkowo na elewacji, dzięki czemu nie będzie zaburzać ciągłości oraz estetyki ściany budynku. Jerzyki i wróble często gniazdują kolonijnie, dlatego budki mogą być wywieszane razem w jednej grupie. Budki powinna zostać wywieszane na wskazanym miejscu najpóźniej do 28.02.2019 r. Przykłady budek lęgowych:

- jerzyk <http://ussuri.pl/shop/budki-legowe-dla-ptakow/skrzynka-legowa-dla-jerzyka>
- wróbel <http://ussuri.pl/shop/budki-legowe-dla-ptakow/budka-legowa-typu-a-na-budynek>

Po zakończeniu remontu należy przeprowadzić nadzór ornitologa potwierdzony stosowną opinią, że kompensacje w postaci wywieszenia budek zostały przeprowadzone zgodnie z powyższymi zaleceniami.

W przypadku oknówek nie ma konieczności wykonywania działań kompensujących, ponieważ po zakończeniu zaplanowanego remontu zostaną zachowane miejsca do założenia gniazda na budynku ratuszu oraz istnieje wiele innych miejsc do założenia gniazda na kamienicach otaczających rynek miejski.

Piotr Wasiak
specjalista ornitolog